

Asia: VN/26814/2024

Koulutustarpeen ennakointimalli

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot työryhmän esityksestä

Työryhmän esitys kuvaa monipuolisesti koulutustarpeen ennakointimallin periaatteita ja toteutusta. Erityisen hyvää siinä on eri alojen huomioiminen ja niiden erityisyys, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveysala. Konkretiaa olisi voinut olla enemmän, se auttaisi ymmärtämään paremmin esimerkiksi sitä, millaisia tuloksia ennakointimallin avulla voidaan saada ja miten sitä hyödynnetään koulutustarpeen ennakointiin liittyvässä päätöksenteossa. Kuitenkin dokumentin lopussa UKK vastaukset toivat konkretiaa mallin sovellukseen, mikä on hyvä. Suunnitelma päivittää mallia vuosittain uusilla rekisteritiedoilla, on kannatettava. On hyvä, että mallin tavoite on olla avoin, läpinäkyvä ja mahdollistaa sidosryhmien ja tutkijoiden osallistumisen kehittämiseen.

Tehy kantaa huolta siitä, että miten lakkautetun osaamisen ennakointifoorumin jälkeen muun muassa ammattijärjestöjen näkemykset kansallisesta koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoinnista huomioidaan.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollossa koulutustarve kasvaa koko ajan peruskoulutuksen jälkeisen erikoisosaamisessa (STM 2024:9 ja 2025:7)

Tieteellinen, teknologinen, yhteiskunnallinen, rakenteellinen ja toiminnallinen muutos ja väestön palvelutarpeiden muutokset vaativat sosiaali- ja terveydenhuollon laillistetuilta ammattihenkilöiltä kuten esim. sairaanhoitajat, entistä syvällisempää erikoisosaamista. Sairaanhoitajat arvioitaan kriittisimmäksi tulevaisuuden ammattiryhmäksi (2025:7). Erikoistumiskoulutusten tarve on suuri (2024:9), mikä olisi syytä ennakoida myös koulutusrakenteissa.

Edelleen toteamme että, klinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen käyneet tai pätevyyden hankkineet rekisteröidään kansalliseen rekisteriin erikoisosaamisen ja -koulutustarpeen alueellisen ja valtakunnallisen tason ohjauksen mahdollistamiseksi (STM 2024:9). Ilman rekisteröityä tietoa ei voida ennakoida.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkoinnin periaatteita

Mielestämme on hyvä, että muistiossa suhtaudutaan realistisesti koulutustarpeen ennustamiseen, viimein on ymmärretty, että tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa, jos ei mahdotonta. On kannatettavaa, että mallinnusratkaisu jättää eri toimialojen kokonaistyöllisyyteen liittyvät politiikkavalinnat ko. toimialoja koskevassa politiikkapäätöksenteossa tehtäviksi.

Mallinnuksen yksinkertaisuuteen pyrkiminen on kannatettavaa, jotta ennakkointimallia voidaan hyödyntää matalalla kynnyksellä. Kuitenkin mallia on syytä arvioida ja päivittää säännöllisesti, jotta se tuottaa tarkoituksenmukaista ja hyödyllistä tietoa koulutustarpeen ennakkoinnista sekä tarvittaessa muokata mallia.

On kannatettavaa, että malli keskittyy koulutustarpeen ja työikäisen väestön työvoimatarvetta vastaavan kehityksen ennakkointiin eikä koulutusrakenteeseen vaikuttavien politiikkatoimien vaikutusten mallintamiseen.

Mielestämme on tärkeää, että koulutustarpeen arviointi perustuu määrälliseen ja laadulliseen ennakkointiin sekä huomioi koulutustarpeen ennustamisen epävarmuuden pitkällä aikajänteellä. Koulutustarpeen ennakkointi on haasteellista ja epävarmaa lyhyelläkin aikavälillä johtuen epävarmasta maailmantilanteesta sekä poukkoilevasta poliittisesta päätöksenteosta.

Tehy kannattaa työryhmän esitystä kehittää täydentävät moduulit terveyden ja hyvinvoinnin alan sekä kasvatustarpeen koulutustarpeen ennakkointiin. Täydentävissä moduuleissa huomioidaan väestörakenteen muutokset ja kelpoisuuksia koskeva sääntely.

Mielestämme on hyvä, että mallin avulla arvioidaan sitä, miten koulutustarjonnan pitäisi jakautua lähitulevaisuudessa, jotta työvoiman koulutus rakenne kehitty korkeata työllisyyttä ja tuottavuutta tukevalla tavalla. Kuitenkin pitää huomioida, että sosiaali- ja terveysalan tuottavuuden arviointi vaikeaa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkointimallin toteutusta

Mielestämme ennakkointimallin laskenta vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta, koska se perustuu työllistyneiden määrään, palkkakorjaukseen, työttömyyspurkaumaan sekä skaalausparametriin. Skaalausparametri kertoo, kuinka nopeasti työikäisen väestön koulutus rakenne muuttuu vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita ja sen avulla voidaan mallissa säätää, kuinka nopeasti koulutus rakenteen halutaan muuttuvan. Olisi tärkeä huomioida, että työelämän näkemykset huomioidaan jatkossakin ja ennakkointityön jatkuminen varmistettaisiin.

Lausunnonantajan näkemykset koskien työryhmäraportin mukaisen perusskenaarion ennakointitulosta

Muistiossa todetaan realistisesti, että koska ennakointiin liittyvä epävarmuus kasvaa pitkällä aikavälillä, perusskenaarion raportointitarkkuus on suurempi lähitulevaisuuden osalta kuin pitkällä aikavälillä. Tulevaa koulutusrakenteen muutosta koskevat tulokset raportoidaan tarkimmalla tasolla (tutkinto), 10 vuoden skenaariojaksolle, 1-numerotason (esim. terveys ja hyvinvointiala) koulutusalan tarkkuudella 15 vuoden skenaariojaksolle ja koulutussektorin tarkkuudella väestöennusteen mukaiselle skenaariokaudelle. On hyvä arvioida, mikä on ennakointimallin todellinen hyöty koulutustarpeen ennakoinnin näkökulmasta tehtävälle päätöksenteolle.

Millariikka Rytönen

puheenjohtaja

Tehy ry

Coco Kirsi

Tehy ry